

Warszawa, maj 2024 roku

Szanowni Państwo, Drogie Koleżanki, Drodzy Koledzy,
Członkowie i Sympatycy Komisji Historycznej TPW,

Zapraszamy na zebranie Komisji Historycznej Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół Warszawy w najbliższy piątek **24 maja** o **17:00** do stałej siedziby TPW przy **Placu Zamkowym 10**. Planujemy porozmawiać o **Warszawie Poli Gojawiczyńskiej**.

Nasze miasto miało (i nadal ma) szczęście do przenikliwego kobiecego pióra, wśród pisarek bowiem jakże wiele znajdujemy autorek obrazujących życie Warszawy w jego codziennym i niecodziennym trybie. Z samych powieści wystarczy wspomnieć Heleny Boguszewskiej *Cale życie Saby*, Ireny Krzywickiej – *Walkę z miłością*, Marii Kuncewiczowej – *Cudzoziemkę*, Wandy Melcer – *Świątą kucharkę*, Zofii Nałkowskiej – *Kobiety czy Romans Teresy Hennert*, Elizy Orzeszkowej – *Martę*, Marii Rodziewiczówny – *Nieoswojone ptaki* czy *Wrzos*, Magdaleny Samozwaniec – *Czy pani mieszka sama?* oraz obydwu Kossakówien (tj. Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej i Magdaleny Samozwaniec) *Kartki z pamiętnika młodej mężatki*, Ewy Szelburg-Zarembiny – *Ludzi z wosku*, Elżbiety Szemplińskiej-Sobolewskiej – cykl *Zrosty*, Marii Ukniewskiej – *Strachy*, Gabrieli Zapolskiej – *Jankę* czy *Fin-de-siècle-istkę*, nie pomijając oczywiście krótszych form prozatorskich Marii Dąbrowskiej (*Rybaczka* czy *Tu zaszła zmiana*) i Marii Konopnickiej (*Za kratą* czy *Obrazki więzienne*). Poza tym czytamy przecież autorstwa – wspomnianych wyżej i innych – pisarek wokółwarszawskie dzienniki, felietony, reportaże, eseje, „dylizanse”, szkice... A plejadę już wymienionych nazwisk kontynuować możemy dzięki Halinie Auderskiej, Karolinie Beylin, Joannie Chmielewskiej, Sylwii Chutnik, Izabeli Czajce-Stachowicz, Agnieszce Drotkiewicz, Ance Kowalskiej, Hannie Krall, Dorocie Masłowskiej, Agnieszce Osieckiej, Agacie Passent, Grażynie Plebanek, Małgorzacie Rejmer, Oldze Tokarczuk, Magdalenie Tulli, Jadwidze Waydel-Dmochowskiej...¹.

Bohaterką naszego majowego zebrania będzie Pola Gojawiczyńska, jedna z najpopularniejszych pisarek dwudziestolecia międzywojennego, której powieści – *Dziewczęta z Nowolipek* i *Rajska jabłoń* – były po kilkakroć ekranizowane. Gojawiczyńska była aktywistką społeczną czującą na ludzką krzywdę, co uwidacznia się szczególnie w jej powojennych utworach o charakterze reportażowym (*Kracie* i *Stolica*) oraz przede wszystkim – kobietą nowoczesną i niezależną, która nie bała się walczyć o ważne dla niej wartości, ani tworzyć z myślą o czytelnikach, a nie krytykach. Przez całe życie związana była z Warszawą – pisała o niej i o Warszawiakach, przedstawiając zwłaszcza sceny z codziennego życia zwykłego człowieka, a zwracając szczególną uwagę na wpływ, jaki wywierają na siebie wzajemnie miasto i jego mieszkańcy. Warto wsłuchać się w głos samej pisarki:

*A jakże ją kochano, Warszawę, chyba żadne inne miasto na świecie nie skupiało na sobie tyle miłości. Niepodobna było nie upadać w sentymentalne określenia, w patos, gdy się o Niej mówiło. Głos najgorszego cynika łamał się podejrzeniem, gdy Ją wspominał. Największa i najpiękniejsza poezja dla Niej była, muzyka Ją opiewała (Pola Gojawiczyńska, *Stolica*).*

O Warszawie Poli Gojawiczyńskiej opowie nam zaś sekretarz naszej Komisji, czyli pani **Aleksandra Wieczorkiewicz** – edytorka, doktorantka w Szkole Doktorskiej Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Warszawskiego i redaktorka prowadząca w wydawnictwie. Ukończyła filologię polską na specjalizacji redaktorsko-wydawniczej oraz informację naukową i bibliotekoznawstwo. W ramach rozprawy doktorskiej przygotowuje edycję krytyczną korespondencji Poli Gojawiczyńskiej. Wśród zainteresowań naukowych prelegentki, oprócz edytorstwa i tekstologii, znajdują się literatura dziecięca i młodzieżowa, szczególnie w kontekście fantastyki, strachu i grozy, a także proza dwudziestolecia międzywojennego oraz literatura dokumentu osobistego kobiet. Interesuje się także związkami przestrzeni miejskiej z kulturą i literaturą oraz poetyką pamięci. Jest Warszawianką z wyboru – przywiązana do tego miasta bardziej niż niejeden rodowity Warszawiak. Nie wyobraża sobie życia w miejscu, które nie byłoby tak przesiąknięte historią, a zwłaszcza innym niż ukochana Sadyba. Prywatnie – bibliofilką, miłośniczką koni i ptaków, instruktorką jazdy konnej w jednym z najstarszych warszawskich ośrodków jeździeckich, jego klubowiczka od kilkunastu lat.

Po prelekcji tradycyjnie przewidujemy dyskusję.

Serdecznie zapraszamy Państwa na spotkanie. Do zobaczenia w piątek **24 maja** o **17:00**.

Z wyrazami szacunku,

MIKOŁAJ MADUROWICZ

Przewodniczący

Komisji Historycznej Zarządu Głównego TPW

HALINA NIEMIEC

Zastępczyni przewodniczącego

Komisji Historycznej Zarządu Głównego TPW

¹ Pogłębione literackie portrety naszego miasta świetnie skomponowała Małgorzata Büthner-Zawadzka w godnej polecenia książce pt. *Warszawa w oczach pisarek. Obraz i doświadczenie miasta w polskiej prozie kobiecej 1864–1939* (Warszawa 2014).